

Wajappa bərdū ambe curo lardunjayenne

Wajëppa bërdu ambe curo lardunjayenne

M. Sergio Vieira De Mello, ganama sekëreter kuraye mananju këla wajëppadëyen

Kungiyawa bana njimalduye kudowu lamar bërdu bërdu curo larduye am miliyo 20 gai dunia sammalan lejënayedëa dunoaro cadana. Sëriwo hijirawuyedë këla gomnatiya-a fuwuwu naye-ayen kërga. Amma yaye sëriwo am curo lawala-a jëktu-ayen dasaana aniyero duno njoro sai kungiya larduwa duniaye ye daje sawarde jawalla banaye majiya. Bana njimalduye sawuiniyeya, lamar hijirawuyero duno yiyo. Jawal kungiya kura larduwa duniayen, dawariya dunoa dunoa kada hijirawuro ngëlaro kistuwuye ngodëna. Komiti surre katte kungiya kungiyayedë wua nasha hijirawuro kistuwuyen, fuwumaro sädëna. Fëkka kida sina adëyen nia awowa ania dioye ngonëkkëna: kungiya kuradë cakke miskilla këla lamar bërduye baworo tëdo, këla lamardëye ngëlaro turo kistuwo, kalkallo kida dagarda-a bana jussëna kungiyawa sananaro njukkudo-a. Fëkka adëyen wakkil masanmanne sekëreter kuraye wajëppa am bërdu curo lardunjayen cadiye bayinjënadëa wusenëkkëna. Wajëppa ania fërdü hakki bana curo jëktuyen fandoye dunialayen-a këla hakkiya adamënyen-ayelan kokkera. Ngaima wajëppa ani jawalla jussana duniaye casakke gom+natiya-a kungiyawa kura kura duniaye bana so fuwumbui so hijirawuro kudowu-a tayilan faidadane naptu hijirawuye ngëlaji.

Komiti surre katte kungiya kungiyaye jauru wajëppa ania ardijëna. Koro kidawunju leja na hukuma galaye sarusiyaye-a kidawunjaye-an bayinja tayilan kida hijirawuro caddoro duno cina.

Wajëppa ani tabatto awowa ania casakkiro nonëkkëna: jëktu hijirawuye asuda, kungiyawa bana njimalduye kudowu gërda, sa hijirawua sëriwodu bi banaduwayen kidawudëro bana njo. Koro wajëppadë casakke gomnatiya hijirawudëa sëriwojane naptunjaro kissagai.

Wundundo yaye koworije wajëppa ania bayinje tayilan faidade naptu am këndëgairamnja kolnjanaye ngëlajiro tëmanëkkëna.

Mana wakkil sekëreter kura hijirawuro kistuwumaye

M. Francis M. Deng

Kungiya larduwa duniaye kida kura cädana ; tima sëriwo am tayia lawala jau so, hakki adamënyaye bo so, kuttu kuttu gade so dujane këndëgairamnja cagase koljana duwon lardunjan caluwunniye wo. Jawal fiyen yaye am ani curo nambu-a laiya-a wadu-ayen kasarga. Adëye karwun diomaro wajëppa këla bërdu bërdu curo larduyedëa kokkera. Wajëppa ani bayin këla hakkiya-a tabbatuwu-a sëriwo hijirawuye sa sa bërdunjaye cëdi. Këla bërdu dunoye so, wajëppa sëriwo bi bana sa bërduyen fandoye kokku soye këlan wajëppa ani sëriwo cadi. Ngawo adëyen, jawalla curo nanlewayen waldëme naptuye bi jamaro ngawoye tabbaciya. Dunoyero waljanni yaye wajëppa ani hakkiya adamënyaye

duniala-a hakki bana njimalduye fandoye-aro jussana; ani tayima hakki kam lardunju koljanaye wo.

Wajəppadəa curo saa saayelan sardu kakkelan ruwuyera. Saa 1992 wua komiti hakki kambero wuduwumaye fuwumaro galansənalana tamia. Komiti adə yero wajəppa komiti cammo kura ngojənadə tiro duno cado. Burwoman akko awowa manəkke nonəkkənadə: dalilla bərduye-a njukkolorammanju-ənaptu am kəndəgairamnj bərdane koljanaye fəkka hakki dunialayen, jiri dawariya wadaye ngode tayiro bana təkkuḍi, jawalla casakke səriwonja-a bana tayiro njo-a kəjiro tədoye.

Adə cakke sarduniye curon kida kura kura fuwuro yakəkənadə tayima: jawal jussəna-a dawariya wadaye-a hijirawu nangaro manəme ngoda; sawui larduwa gadegadero lede gomnatiyaa mana kəla hijirawuro kistuwaye dio. Bana kəwu laa goniya sharaye duniayen fandəkke ndayilan lamar hijirawudə fəkka hakki dunialayen kistuwa jussəna cawandiro rukkəna. Koro jawalla wadaye camməkke fisanəkkəna (E/CN.4/1996/52/Add.2). fisanda adə awo cinadə tima, wada na ngəla hijirawuro cina yaye, nasha laa sodən, kəla səriwonja-a bananja-ayen təraana gairo dajəgənni. Ngawo adəyen komitidə-a cammo kuradə-a wuro jawalla wadaye hijirawuyə manəkko tuluwukko canna. Adəma cakke wajəppa gayedəa kettuluwo. Wajəppa ani wadaro jussana koro awowa ngəlaro nodənnisodəa bayinjai, kalkallo napcannidə yea casassai

Wajəppa gaye ania saa 1998nin komitiro bayingəkkəna. Tima cakke komitidə wajəppadə-a nia wu wakkil sekəreter kurayedə-a cure wada ngoyeno. Ngaima, sa gomnatiya bi am kida kəla am kəndəgairamja koljanayen cadi fi yayea sawardiyeya, wajəppadəlan faidədəkki. Komiti surre katte kungiyawaye juro wajəppa ania ardiyəna. Koro kidawunju leja na hukuma galaye sarusiyaye-a kidawunjaye-an bayinja tayilan kida hijirawuro caddoro duno cina.

Wajəppa gayedə leduwuram kidaye faidaa gomnatiya so, fuwuwu gade so, kungiyawa katte gomnatiyaye so, kungiyawa naptu kəlanjaye diowu soro kəla kidanja hijirawuyə wujənayen tayiro ci. Wajəppa ani na naro bayindiye tayilan faidadairo təmania.

Wajëppa lënëmare ambe curo lardunjayenne

BADIDURAM: DUNO-A KĒLA MANAYE-A

1. Wajëppa aniye kidanja tima mēraduwa am curo lardunjayen duwon kēndəgairamnja koljana duniaye sammaro kistuwu. Awowa made asudənadə: hakkiya-a tabbatuwu-a kēla amba bərdu doleyero kaduyen-a sa bērdaiya səriwo so, bana so tayiro njukkudo –a. Ngaima sa waldai bi bērinno napcai bi dawu jamayero ngasaiyayen.
2. Na wajëppa gaye aniyen, hijirawu curo lardunjaydə tayima, am bi kēwu ambe lawala bərimia so, hangalsango jamala so, hakkiya ambe darajadu nambu so, masiwa isəna bi am kulokcana so nangaro, kaŋangi larduyen caluwunnilan, rawonjan gəni fanja bi kēndəgairamnja surre cagase koljanadə wo.
3. Wajëppa gaye ani kēla hakki kambe duniala-a hakki bana njimalduye fandoye duniala-ayen kasarga koro tayiro jussana. Am aniro jawal gaye fəlejagai:
 - a) Wakkil sekəreter kuraye, dawu sardu kidanjuyen, lamar hijirawuyero kistuwuma ;
 - b) Larduwa jəktu bərdu bərdu curo larduyero məlduwu;
 - c) Kəwuwa gade-a am-a fuwuwu-a curo naptunja tayia hijirawuyea;
 - d) Kungiyawa katte gomnatiyaye-a kungiyawa naptu kəlanjaye diowu-a curo kidanja jəktu bərdu bərdu curo larduye lejənyaye.
4. Wajëppa gaye ania na ngəwun bayindo koro tayilan kida tədo.

KĒLA BURWOYE: WAJĒPPA KURA KURA

Wajəp 1ye

1. Fəkka hakki duniala-a hakki larduye-ayen, hijirawu curo lardunjayedə hakki-a nankam kəlaye-a am larduye gadedə gai cadana. Fəkka hakkiya aniyen, naptunja hijirawu curo larduye nangaro, tayi-a am gade-aa faijaiwawo.
2. Wajəppa ani, hakki dunialaye fəkkən, shara biwu ambe ngojənni. Masamman biwu ani: jama njejo, adamənaro biwu kura njəddo, biwu kura kəriwuye.

Wajəp 2ye

1. Naptunja kəla sharaye ngawon, kəwuwa-a fuwuwu-a am-a wajəppa ania lawarja fafaidu bawoaro tayilan kidaja. Wajəppa anilan faidatudə cakke fuwuwu-a kəwuwa-a am-aye naptunja kəla sharaye faldiwawo.
2. Wajəppa ani naptu hakki wada duniala kəla hakki adamənaye bi bana njimalduye fandoye bi hakki curo larduyen kambo tinayedəa jəgərd iwawo ye faljiwawo ye lawuro cədiwawo ye. Masammanno wajəppa ani hakki na fijira dioye korəme larduwa gade njamoyiye kəlan awima wuljənni.

Wajəp 3ye

1. Səriwo hijirawu curo lardunjayedə burwoman kəla fuwuwu lardudəyen kərga.
2. Hijirawu curo lardunjayedə, na fuwuwudəyen hakkinja səriwo-a bana-a cawore cawandiyea. Koro caworəna nangaro kuttu ye tayiro fəlediyiwawo tayi salamduye salamjaiwawo.

Wajəp 4ye

1. Awowa ani samma taruiwawolan wajəppadən faidada: jirinəm, njinəm, ni kwanga ra kamu, təlamməm, adinnəm, raayinəm siyasaye bi awo gadeye, lardunəm, jamanəm, naptunəm kəla sharaye, kawunəm, nanmaskinəm, awo tamma, njambonəm, tayi so kamanja so.
2. Hijirawu curo lardunjaye laadə hakki səriwo-a bana-a masammanne naptunja-a məradunja-aro jussəna cadana. Amdə tayima: yalla, masamman yalla sanana njadduwu bawoa so, kamuwa curoa so, kamuwa yalla sananaa so, kamuwa fado tawu so, maskinna so, kiariya so.

KƘƘLA II: WAJƘPPA BƘRDURO KADUYE

WajƘp 5ye

Fuwuwu samma-a am duniaye lamardƘro kistuwuwu-a wajƘppa kƘlanjan dasaanadƘ, fƘkka hakki dunialayen masamman hakki adamƘnaye-a bana njimalduye fandoye-alan darajajai. Koro bare lamarra bƘrdu ambe cawudisodƘ tawandƘnniro casakke wajƘppadƘ am darajajai.

WajƘp 6ye

1. AdamƘna fi yaye sƘriwo kƘla bƘrdu dunoye tia cakke fanju bi kƘndƘgairamnju surre koljiyen hakkinjua.
2. Daptuwu bƘrdu doleyedƘ kƘla bƘrdu anisoyen kƘrga:
 - a) JiƘi bi adin falduro, bƘrdu njukkoloramnja siyasa fafaiduyƘ-a jiƘi tƘmoduwuyƘ-a kamanjaso-adƘ,
 - b) BƘrdu lawala barimia cakkidƘ; nanlewa amdƘye bi dalilla sojiye gƘni dolero cadaa.
 - c) BƘrdu kida kura mƘradu fuwumbui jama sammaye cakkƘna;
 - d) BƘrdu sa masiwa laa isƘnayan, nanlewa ambe sƘriwoduro kajia;
 - e) BƘrdu tilan faidadane salamdu jamala tƘdƘnaye;
3. Bare bƘrdudƘ lamar tia cuwudƘnadƘ tustun kojƘnni.

WajƘp 7ye

1. Kawu nia amba sangoye ngodiro, fuwuwu jawalla gade maja caro duwon. CawandƘnnia, jawal bƘrduyedƘ ngodo. Koro sa tƘdiya, kowƘrija amdƘ yea ganaro ngoja laiya bƘrdudƘyedƘ ye bare ngƘwujƘnni.
2. Fuwuwu bƘrdu adƘa sawuijaidƘ kowƘrijane awowa ania wujagai: am cijanadƘ samma napturam jussƘna cawando; bƘrdudƘ ye curo hangalsango bawoa-a kƘmboa-a nantayirra-alan tƘdo koro bare am fado falle fafaidanni.
3. BƘrdudƘ lamar gade, lawala barimia-a masiwa-a kasuninno tƘdiya, jawalla ania jagai:
 - a) Nia fi yayea fuwuma wadaro jussƘna ngoji;

- b) Nia hijirawudero dalilla-a jiri bərdudə tēdi-a wulduwuye ngodi. Koro bərdudə tēdiro walyenoa, awo tayiro cadi-a kəndəgairambo waldu-aye kəlan lawar cawando;
 - c) Nojanalan koworide ardidunja made tuwandi;
 - d) Kəla sawui kəndəgairambo walduyen, fuwuwu lamardəye koworijane curo lamardəyero amdəa casakki, masamman kamuwaa.
 - e) Dəlwuwa hangalsango kalduye hukumawa sharaye jussana mərəduaa, ngojai;
- a) Hakki shara kamgadaro walduwuye-a awo fuwuwu sharaye kamjanaro walduwuye-a darajadi.

Wajəp 8ye

Hakki roye so, hakki bərsəmbe so, hakki nankam kəlaye so, hakki səriwoye so darajadənnilan bərdū fima tēdiwawo.

Wajəp 9ye

Gomnatiyaye kəlan səriwo bare bərdū am aniye tədənniye: am jussanni, so jama jiri ganaa so, barewu so, səniya so, am gade cidinjaro jauru njuttaana ye tudaana ye so.

KƏLA III: WAJƏPPA SƏRIWO CURO BƏRDUYE

Wajəp 10ye

1. Adaməna fi yaye hakki wada ronju cəriwoye cədana. Ro wunduyema bowuro fəttiawo. Hijirawu curo lardunjayedəa masammanno awo aniye kəlan səriwojai:
 - a) Jiři jamaye njejo
 - b) Kam njejo
 - c) Am bowuro njejo
 - d) Njuwotko dunoye so, kamba nodənnilan ndaləme rodu so, sa kamba njejoro bərbəraduyen bi nunalan.

Shara kamgadaro walduwuro bərbəradu bi awowa dapkada sameye ania dioro duno njodə dapkada.

2. Hijirawu curo lardunjayen dasaana koro hangalsango wajane koljanadaye kurokta bi tayiro nanjau fæledadæ fækka fiyen yaye dapkada. Hijirawudæ masammanno særiwo kæla awowa aniyen cadana:
 - a) Kurokta gæradænniye bi gæragadaye so, duno fæleda gade so na dama amba kuroktuye tina kurda so;
 - b) Amba kænalan njejedæa, dawari lawalayero dio;
 - c) Mæradu sojiye kurokturo særiwodu bi kadu so, kida sojiyero duno njo bi daptuwu so nangaro, hijirawudæa kaldurambo dio;
 - d) Napturam hijirawuye kurokta;
 - e) Bunduwu kattin ræpti «min» canidæn faidadu.

Wajæp 11ye

1. Wundu yaye hakkiya ania cædana: hakki bærsæmbe, hakki tiyinjuye-a hangalnjuje-a;
2. Hijirawuye nankam kælajenjadæ ledæna yaye kal ledænni yaye kal, awowa aniro tayia masammanno særiwojai:
 - a) Dunon mada, na laa tiyiye kamda, laiyadu, basari jau adamænaro jussænni bi nankam fiji, awowa gade bærsæm lanjai, kamuwaro kuttu fæledaa so, nanjawar doleyero njakko so gai, awo nangu kambe fiji samma;
 - b) Nankærea jiri fi yaye (niya nangaro lado, færdun faidaduro, yallaa kida dunoyero njakko, sks,)
 - c) Basari hijirawu curo lardunjaye hangal cæsangi;
 - d) Shara kamgadaro walduwuro bærbæradu bi awowa dapkada sameye ania dioro duno njodæ dapkada.

Wajæp 12ye

1. Wundu yaye hakki nankam kælaje-a særiwo kælajnjuje-a cædana. Wundumaa bowuro cadaiwawo koro bowuro rojaiwawo.
2. Hakkiya nowada hijirawu curo lardunjaye ania darajaduro, tayia jaktuwu bi sægærin koldadæ dapkada; lamar laa masammanne ise dole sai adæ tædiaro walyenoa, bare awodæ lamardæa tustun kojænni;
3. Hijirawu curo lardunjayedæ, særiwo kæla ta bi rodu naptunja am kændægairamnja bærdane koljanayedæa cadana,

4. Awima cakke hijirawu curo lardunjayedæa am roduyero (otajiro) ngodiwawo.

Wajæp 13ye

1. Lamar fima cakke yalla hijirawuyedæa curo sojiyero bi lawalayero casakkiwawo;
2. Hijirawu curo lardunjaye særiwo kæla tayia kærejane mæradu laaro curo sojiyero casakkiye cadana, Masammanno basari jau adamænaro jussænni bi nankam fiji, hijirawua cakke dolero casara lamar sojiyero ngasawo, wayeraa tayia salamjai so samma dapkada;

Wajæp 14ye

1. Hijira curo lardunjayen dioma fi yaye hakkinju na cæraanaro lejiye-a napturam cæraana maje napciye-a cadana;
2. Hijirawu curo lardunjayedæ masammanno hakki napturamjaro caraanalalan ngasaye caluwiye cadana;

Wajæp 15ye

Hijirawu curo lardunjayedæ awowa ania cadana:

- a) Hakki naptu nanlewaye kærye gade curo lardudæyen mada;
- b) Hakki lardunja kolduye;
- c) Hakki lardu gadea napturambo koroye;
- d) Hakki særiwo kæla na ronja-a nanlewanja-a nankam kælayenja-a kadænni duno dunon walduye;

Wajæp 16ye

1. Hijirawu curo lardunjayedæ hakki lawar durranja faccagænaye fando-a na dasaanaye-a cadana;
2. Fuwuwu lamardæye koworijane napturam hijirawu curo lardunjaye faccagænaye-a na dasaana-a majai. Fudu adælan tayi-a kumgiyawa dunaye lamardæro kistuwwu-a rokko kidajai. Durra hijirawuye faccagænadæyero fuwuji nguson madu cadidæye kælan lawar cadi; awo bærin tuwandiya ye tayiro wuljagai.
3. Fuwuwudæ koworijane am sanuna gadedæa capcane majane asujai. Kawinnadæye landunja bi nanja laa kakamdaso dapcagai; koro durranjaro jawal kæskeyen kalakcagai bi darajaaro rojai.

4. Curo lamar fiyen yaye kawinna hijirawu curo lardunjayedā səriwojai. Hijirawu curo lardunjayedā hakki kawinna durrajaye roye cadana.

Wajəp 17ye

1. Wunduyaye hakki kəndəgai curo yalnjuyenne cədana.
2. Hakki adəa darajaduro, hijirawu curo lardunjaye curo yalnjayen naptu caraganaro dama ti.
3. Am fado falle curo bərduyen tatardanadəa duwaro made na tilon kəldi. Jawalla gaye jussəna sammaa təgane am fadoye tatardanadə made na tilon kəldi; masamman yalla sanana mbejiro walyenoa. Fuwuwudə madu durradə cadidəa kəskejagai; koro kungiyawa banaye lamardəro kistuwuwuro duno cade tayia rokko kidajai.
4. Durra hijirawu curo lardunjaye nankam kəlayenja ledəna bi kosoro casakkəna bi curo napturamnjayen faijane runjan koljanadə hakkinja rokko napcayea.

Wajəp 18ye

1. Hijirawu curo lardunjaye samma hakki kəndəgai jussənaye cadana.
2. Curo lamar fiyen yaye, koro kakarno bawoaro, fuwuwu hijirawu curo lardunjayero awowa ania cadi:
 - a) Kəmbo-a ingi tayir-a;
 - b) Napturam-a fado-a;
 - c) Kajəmu jussəna;
 - d) Karwun njəddo-a karwunram-a.
3. Kowori masammanne tədə kamuwaa curo sawui-a kareya kəndəgaiye dagarda-ayero takki.

Wajəp 19ye

1. Hijirawu curo lardunjaye jau fanjana bi dondi bi maskinjanadə, sadəlan koro kakarno bawoaro karwun-a kistuwu majana-a tayiro cadi. Məraduaa, hijirawu curo lardunjaye bana sarusiya lamar hangallero bi naptu jamayero kistuwuye cawandi.
2. Kistuwu masammanne kamuwaro fəkka nanlewayen ti. Masamman kəla lamar kənjambiye so, kuro kamuwa dunon majanaye so, awowa gade soyen.
3. Hijirawu curo lardunjaye kistuwu masammanne kəla səriwo kasuwa kambo ti so, sida soyen cawandi.

Wajɛp 20ye

1. Wundu yaye hakki naptunju kɛla sharaye darajaduye ndaran yaye cɛdana'
2. Hakki hijirawu curo lardunjaye adɛa darajaduro, fuwuwu kakkaduwa jussɛnadɛa (fasfor, karta dandite kakkadu tamboye, kakkadu niyaye, sks) hakkinjan faidaro tayiro cadi. Kakkaduwanja curo bɛrduyen fatkeraa, tayiro curo kɛskeyen gade caddi. Koro sa kakkaduwa gade njoyedɛn, bare wajɛppa jau kɛndɛgairam surrero waldu so gai tayiro gɛnajagɛnni.
3. Kamuwa-a kwangawa-a samma hakki kakarno bawoaro cawore cunjan kakkaduwadɛa caddoye cadana.

Wajɛp 21ye

1. Kare bi lɛman Wunduyemaa duno dunon tumoyiwawo.
2. Kare bi lɛman hijirawu curo lardunjayedɛa curo hal fiyen yaye masammanno awowa aniro sɛriwojai:
 - a) Dunon faidadu
 - b) Kuroktu gɛradɛnni bi gɛraadaye bi kuttu gade fɛledaa
 - c) Kida sojiye nangaro, Kaldurambo ngonɛme tayilan faidadu;
 - d) Lawala njadoro tayilan faidadu;
 - e) Jama sammaa salamduro karedɛa landu bi mowo
4. Kare bi lɛman hijirawu curo lardunjaye sa bɛrdunjayen koljanadɛa landu so, mowo so, faidadu dunoye-a jussɛnniye-a soro sɛriwodi.

Wajɛp 22ye

1. Kɛla hakkiya hijirawu curo lardunjaye napturam cadɛnan bi na gaden dasaanaye anilan fadadun, hal curon dasaadɛa nangaro kakarnoso bawo:
 - a) Hakki hangalnɛmnin faidaduye-a adinne-a raayiye-a jandeye-a;
 - b) Hakki rawonɛmlan kida manɛme lamar sawurrero ngaamiye;
 - c) Hakki kungiya dioye-a lamar jamayero kakallo ngawoye-a;
 - d) Hakki walawala dioye-a lamar gomnatiyero bi jamayero ngawoye-a hakki jawalla jussana game hakki adɛn faidaduye-a;
 - e) Hakki tɛlam fanɛmilan jandeduye;

Wajɛp 23ye

1. Wundu yaye hakkinju ilmu madayea;

2. Hakki adəa darajaduro, fuwuwu koworijane hijirawu curo lardunjaye masamman yallaso ilmu bowuro cawandi; lokkol burwoye doleyero waljo. Ilmu adə ye adanja-a təlamnja-a adinja-a darajaji.
3. Kowori tədə kamuwa-a ferowa-a curo lamar fasal ilmu njoyedəro ngasayi.
4. Hijirawu curo lardunjaye, masamman jairowa-a kamuwa-a, ndaran kasarga yaye dama təwandiyama tayiro njəkkərai-a ilmu njo-a təddi.

KƏLA IV: WAJƏPPA JAMARO BANA NJIMALDUYE NJUKKUDOYE

Wajəp 24ye

1. Bana jamaro tukkudi fi yaye jawal njimalduye-a fafaidu bi kardu bawoa-ayen tədi.
2. Dalilla siyasaye bi sojiye nangaro, bana hijirawu curo lardunjayedə boro yojiwawo.

Wajəp 25ye

1. Bana njimalduye hijirawu curo lardunjayero njukkudodə burwomaan kəla fuwuwu larduyelan kərga.
2. Kungiyawa duniaye bana njimalduye kudowu-a nashawa gade lamardəro kistuwuwu-a hakki hijirawu curo lardunjayero bana kudoye cadana. Koro bare adə nansawa gəni bi awo larduyeye tayia lejənniro ci njakkoro ngodənni; fəkkakəji tayiro fəledəwo. Bananjadə kəlakibburo wadiwawo; sa fuwuwu nadəye dunonja bana njimalduye bawoa bi dio wayeraa toniyedə faidaa.
3. Bana njimalduye hijirawu curo lardunjayea najuworo, fuwuwudə casakke banadə jawal kəskeyen tayia najiyi koro am banadəa dagarduwu ye duwaro cawande nanjaro lejai.

Wajəp 26ye

Am kəla bana njimalduyen kidajai-a dəlwunja sawurre-a kareyanja-a sammaa səriwodi. Kuroktu bi kuttu laa fəledaro kajana.

Wajəp 27ye

1. Kungiyawa duniaye bana njimalduye kudowu-a nashawa gade lamarduro kistuwuwu-a, curo kidanja banayedən, mərədu səriwoye-a hakkiya nowada hijirawu curo lardunjayedəa wujai.

Adəro jawalla jussana majane jagai. Timaro kungiyawa ani wajəppa-a jawalla gaye duniala-adəa darajajai.

2. Jəməla manaye sameye adə, nanwajəp səriwo kungiyawa duniaye dama tina, kidanja cadi bi gomnatiya kidaro tayia caworidəye kəlan mana gade kamjənni.

KƏLA V: WAJƏPPA KƏLA WALDU-A SAWUI WALLƏME NAPTUYE-A JAMARO NGAWOYE-A

Wajəp 28ye

1. Nanwajəp sawui hijirawu curo lardunjaye fanja bi kəndəgairamnja surre bi na kərye gade larduye caraanaro kalaktuwu curo nanlewa-a bərsəmbayendə kəla fuwuwuyen kərga. Dəlwuwa jussanadə yea tayiama majane cadi. Fuwuwudə kowərijane hijirawu curo lardunjaye waldanadəa casakke curo jamayero ngasayi.
2. Kowəri masammanne tədə hijirawu curo lardunjayedəa curo sawui lamar waldunjaye-a jamaro ngawonjaye-aro tayia casakki.

Wajəp 29ye

1. Hijirawu curo lardunjaye fanjaro bi kəndəgairamnja surrero bi na gade curo larduyero waldane napcanadə, bərdunjadə nangaro tayiro kakarno fəlediyiwawo. Koro am gade gai hakki lamar jamayero ngawo-a kistuwu sarusiya gomnatiye-a cadana.
2. Fuwuwuye kəlan nanwajəp hijirawu curo lardunjaye napturamnja surrero waldanaro banadiye kareyanja sa bərduyen koljana bi camowonadəa majane cawandoye. Kareyadə tawandənniya, fuwuwudə cujunja tayiro cadi bi banajagane majai.

Wajəp 30ye

Fuwuwu lamardəye samma kungiyawa banaduwu duniaye-a nashawa gade-aro dama cade bi curo kidanjayen banajagane hijirawu curo lardunjayero sa waldunjaye-a jamaro ngawonjaye-an bana cakkudi.

*/ kitawu tilan cattuluwuna, E/CN.4/1998/53/Add.2, 11 febørye saa 1998yen kiluwo

© The Office of the High Commissioner
for Human Rights
Geneva, Switzerland
Send e-mail with comments and suggestions to: webadmin.hchr@unog.ch

OHCHR-UNOG

8-14 Avenue de la Paix
1211 Geneva 10, Switzerland, lamba talfoye (41-22) 917-9000 ; lamba FAXye (41-22) 917-9016

